

נובמבר 2017

חוקרות וחוקרים בפקולטה למדעי החברה יקרים,

להלן פירוט הדרישות האתיות באוניברסיטה העברית במחקרים העוסקים בבני אדם. דרישות אלו חופפות ומותאמות לנדרש כיום במוסדות אקדמיים בארץ ובעולם, ולצרכי פרסומים מדעיים.

ראו גם באתר האוניברסיטה העברית: <http://ethics.huji.ac.il>
דוגמאות לטפסים השונים ולכתבי הסכמה: <http://ethics.huji.ac.il/node/30>
נוהל אתיקה במחקרים מדעיים שמעורבים בהם בני אדם (מאתר המזכירות האקדמית):
עברית: <http://academic-secretary.huji.ac.il/?cmd=regulations.145>
אנגלית: <http://academic-secretary.huji.ac.il/?cmd=regulations.195>

חובת ההכשרה

החל משנה"ל תשע"ג כלל חברי סגל אקדמי, מנחים, דוקטורנטים ומסטרנטים באוניברסיטה העברית שעוסקים במחקר בבני אדם חייבים לעבור קורס הכשרה מקוון ולהציג לוועדת האתיקה את האישור כי עברו הכשרה זו.

פרטים והרשמה לקורס ההכשרה בלינק הבא:

https://research.huji.ac.il/page/Experiments_Involving_Human_Subjects_Obligatory_Training_Hebrew

הוראות כניסה ושימוש בתוכנה:

- ניתן ללמוד את הקורס ולעבור את ההכשרה מכל מחשב. היכנסו לאתר התוכנה: www.citiprogram.org
- משתמשים חדשים הקליקו register
- בשדה 'Participating Institutions' בחרו Hebrew University of Jerusalem.
- מלאו פרטים אישיים ובחרו את המודול המתאים.
- הקורס Social Behavioral Basic Research הינו הכללי ביותר ומתאים לכל.
- לחצו ENTER להתחלה.
- הלימוד אורך כ-4 שעות.
- לאחר כל חלק ישנו שאלון שיש לעבור אותו בציון 70 לפחות.
- בסיום הקורס מונפקת התעודה שאותה יש להציג לוועדת האתיקה.

הגדרות

בהתאם לנוהל המכונה "אתיקה במחקרים מדעיים שבהם מעורבים בני אדם", מרבית המחקרים המתקיימים בפקולטה למדעי החברה מעורבים בני אדם, ולכן הם מחייבים אישור מועדת האתיקה. הגדרת "מחקר מדעי בו מעורבים בני אדם" הינה כל מחקר מדעי שבו מעורבים בני אדם בהשתתפותם הישירה והפעילה וזאת באמצעות מתן חומר מגופם, כולל חומר גנטי, אבל גם בנטילת חלק בראיונות, במילוי שאלון או בשיחה בשדה המחקר בהשתתפות חוקר או חוקרת בהקשר של פעילותם המחקרית. האישור נדרש אם כן בכל מחקר שנערך על ידי חוקר או חוקרת העובדים באוניברסיטה העברית והמתבצע בתחומיה, במעבדותיה או בשמה של האוניברסיטה העברית. (להלן: "מחקר"). בהמשך להגדרות אלו, "חוקר" הינו כל עובד אקדמי כמשמעותו בתקנון העובדים האקדמיים באוניברסיטה העברית, וכל תלמיד שעושה עבודת מחקר. ב"משתתף" או ב"נחקר" הכוונה היא לכל אדם שנוטל חלק במחקר מדעי בו מעורבים בני אדם, בין בתשלום ובין ללא תשלום, והוא אינו החוקר או עובד מינהל/טכני המסייע במחקר.

במחקרים בבני אדם קיימות סוגיות אתיות שונות. הדרישות האתיות העיקריות הן:

1. קבלת הסכמה מפורשת של הנחקרים להשתתף במחקר.
 2. היעדר כפייה על הנחקרים (ישירה או עקיפה) להשתתף במחקר.
 3. שמירת האנונימיות של משתתפי המחקר.
- בבואה לדון בבקשה לאישור אתי, מניחה הוועדה על שולחנה דרישות אלו ובודקת את הבקשה בהתאם למידת הרלוונטיות שלהן למחקר הספציפי.

חלוקה לוועדות אתיות: למי פונים?

יש להגיש את הבקשות האתיות לפי החלוקה הבאה:

1. **עבודות סמינריוניות**: אישור ממנחה העבודה ומעמית במחלקה.
2. **עבודות מוסמך**: ועדת האתיקה של המחלקה (לפי הרשימה המופיעה מטה).
3. **דוקטורט** – ללא מימון מקרנות חוץ: תת-וועדה פקולטטית דרך נציג המחלקה (מפורט למטה) או ישירות ליור"ר תת-וועדה בפקולטה, איכותנית או כמותנית לפי הענין.
4. **חברי הסגל** – ללא מימון מקרנות חוץ: תת-וועדה פקולטטית דרך נציג המחלקה (מפורט למטה) או ישירות ליור"ר תת-וועדה בפקולטה, איכותנית או כמותנית לפי הענין.
5. **מחקרים המיועדים למימון קרנות החוץ**: מחייבים אישור IRB, ויוגשו לוועדת האתיקה העליונה של האוניברסיטה - דרך יור"ר הוועדה, פרופ' אורן פרוי מהפקולטה לחקלאות. oren.froy@mail.huji.ac.il

נא פנו בשאלות לנציג מחלקתכם או ליור"ר הוועדה הפקולטטית - ד"ר יהודה גודמן ygoodman@huji.ac.il

הרכב תתי הוועדות, כמותנית ואיכותנית, בפקולטה למדעי החברה 2017-2018:

תת ועדה 1 – כמותנית:

ראש תת הוועדה: ד"ר יפתח יובל, פסיכולוגיה, iftah.yovel@mail.huji.ac.il
חברים:

ד"ר רותי מאוי, פסיכולוגיה msmayo@huji.ac.il
ד"ר איתי שורץ, כלכלה, ity.shurtz@mail.huji.ac.il
פרופ' משה חביב סטטיסטיקה moshe.haviv@gmail.com
ד"ר ליאת רז, סוציולוגיה ואנתרופולוגיה, ובי"ס למדיניות ציבורית, liat.raz@mail.huji.ac.il

תת ועדה 2 – איכותנית:

ראש תת ועדה: ד"ר יהודה גודמן, סוציולוגיה ואנתרופולוגיה, ygoodman@huji.ac.il
חברים:

ד"ר ניק גיון תקשורת n.john@huji.ac.il
ד"ר עמית טובי / סמס' א' גיאוגרפיה amit.tubi@mail.huji.ac.il
ד"ר אמילי סילברמן / סמס' ב' גיאוגרפיה emilysilv@gmail.com
ד"ר דניאל שורץ מדע המדינה Daniel.Schwartz3@mail.huji.ac.il
ד"ר טל דינגוט אלכופר יחב"ל msding@mail.huji.ac.il

אישור יתקבל בהחלטת רוב חברי תת ועדה. במקרה של מחלוקת תועבר ההצעה ליור"ר, ד"ר יהודה גודמן.

כמה זמן לוקח לקבל אישור?

הוועדה מנסה לענות מהר ככל שניתן. הזמן המדויק תלוי באופי המחקר ובסוגיות האתיות שעולות בו. כדאי לשלוח את טופס הבקשה לפני תחילת המחקר, גם אם המחקר מיועד לקבל מימון וטרם הוגש לקרן. נא הגישו את הבקשה סמוך לתחילת המחקר בפועל, בעת שהמתודולוגיה ברורה דיה כדי שהבקשה תהיה קרובה עד כמה שניתן למחקר כפי שיבוצע בפועל. אם חלים שינויים רלוונטיים במחקר יש להגיש בקשה נוספת.

הטפסים הנדרשים בבקשה לאישור אתי (נא למלא את כל הפרטים)

1. טופס בקשה לאישור אתי
2. טופס הסכמה מראש שאותו יש להכין בהתאם למחקר הספציפי (ההנחיות כלולות בטופס הבקשה)
3. אישור(ים) על השלמת ההכשרה האתית המקוונת. במקרה של תלמידי מ.א. ודוקט', נדרש גם אישור המנחה.

הוראות הגשה: נא הגישו כל הטפסים במייל אחד. רצוי ששמות הקבצים יהיו באנגלית. טפסי בקשה והסכמה בוורד ואישורי קורס ב PDF. נא ציינו בשמות הקבצים שמות פרטיים ומשפחה והימנעו משימוש בשמות קבצים גנריים (להימנע למשל משם קובץ CITI certificate)